

însemnat în sistemul de școlarizare a tinerilor catolici, care doreau să-și continue studiile la universitatea din Nagyszombat (azi, Trnava, Slovacia).

După 93 de ani de inexistență, ordinul iezuit a repornit, în 1698, Academia la Cluj. Semnatarii prezentei lucrări recurg la reconstituiri menite a configura dezvoltarea ulterioară a învățământului superior local. Prima facultate a fost filosofia, urmându-i apoi teologia, în 1712. Fondurile necesare pomenitei „restaurări” au concurat ca, de la mijlocul veacului al XVIII-lea, un întreg complex arhitectonic să fie ridicat, numeroasele clădiri iezuite definind caracterul baroc al urbei: noua clădire academică și biserica, cele două școli confesionale, seminarul „Sfântul Ștefan”, școala de gramatică, toate fiind ridicate de împărăteasa Maria Tereza la rangul de universitate imperială (1753), denegat ulterior (1784) și decăzut la nivelul de simplu Liceu academic, în adiacența recentei întemeieri a Academiei de drept (1774) și a Școlii de medicină (1776).

Co-autoarea Varga Júlia are meritul de a urmări, ca și în segmentele evolutive narate în precedentele segmente, reorganizările suportate de Liceul academic regal, funcționând acum cu numai trei departamente: drept, filosofie și medicină, în timp ce teologia fusese atașată Seminarului de la Alba Iulia. Instituția controlată de ordinul piarist și-a menținut caracterul catolic, fiind și drept instituție statală.

Se subliniază obiectiv faptul că, prin obiectivele și metodele adoptate de către părinților iezuiți, Liceul local a devenit unul cu valențe ambițioase vizând tentativa de sistemică integrare în rețeaua de învățământ continental până la mijlocul secolului XIX. Considerat drept organism statal, el a beneficiat de multe avantaje, conducând la o constantă dezvoltare și modernizare, prin însăși deschiderea arătată față de confesiunile și naționalitățile zonei întru pregătirea lor superioară academic.

Aceeași harnică specialistă își continuă investigația cu privire la situația ideii de universitate înainte și, mai ales, după evenimentele revoluționare din anii 1848-1849, când reforma educațională imperială din epoca neoabsolutistă a condus la desființarea Liceului academic, rămânând să funcționeze doar Institutul medico-chirurgical. Se evocă firește evoluțiile de după momentul octombrie 1860, în urma căruia regimul absolutist a îngăduit în 1863, reînființarea Școlii juridice la Cluj, structurată pe patru ani de studiu. După instituirea compromisului dualist (1867), organismele competente ale noului guvern responsabil maghiar, au dispus organizarea unei universități clasice la Cluj (1872), care a inclus, în premieră, inițierea și alipirea unei facultate de științe.

„Last but not least”, în final – dată fiind durata în spațiu și timp, dar și funcționalitatea rețelei de organisme care au preliminar consolidarea unui veritabil sistem de învățământ universitar în Transilvania și Ungaria vremii medievale, premoderne și moderne (până la 1918) –, putem considera elaboratul celor doi specialiști în istoria învățământului universitar din centrul Europei și nu numai, drept un binevenit excurs reconstituitiv și interpretativ, în strădania de a accentua și releva, pe baza a numeroase surse de informații edite și inedite, un notabil traiect de cultură și spiritualitate, de conținut explicit civilizatoric, făptuit de o multitudine tineri studioși, diferiți confesional/etnic, și găzduit de un teritoriu revendicat la unison drept un vital centru de elevată informare și formare în spațiu și timpul dintre secolele XVI și XX.

Adrian Gabriel Pop

Gernot NÜSSBÄCHER, *Aus Urkunden und Chroniken. Band 10. Kreis Hermannstadt. Erster Teil: A-Ha*, Kronstadt, Aldus Verlag, 2012, 255 p.

Volumul al zecelea, din cunoscuta serie *Aus Urkunden und Chroniken*, semnată de Gernot Nussbächer, este consacrat zonei Sibiului (Kreis Hermannstadt), iar prima parte, pe care o supunem atenției prin aceste rânduri, cuprinde 44 de articole, care reprezintă tot atâtea contribuții la istoria localităților ce formează acest perimetru, ordonate alfabetic (A-Ha).

Toate aceste articole au apărut anterior în reviste și ziare, pe parcursul a aproape 30 de ani, meritul acestei serii, care cu modestie poartă ca subtitlu *Beiträge zur Siebenbürgische Heimatkunde*, și căreia i se integrează și volumul de față, fiind gruparea tematică a acestor contribuții de un real folos pentru cercetarea istorică, precum și actualizarea bibliografiei aferente.

Astfel, pe parcursul celor 250 de pagini, regăsim informații cu minuțiozitate adunate, privind următoarele localități: Abtsdorf/Apoșu, Abtsdorf/Țapu, Agnetheln/Agnita, Alzen/Alțâna, Arbegen/Agârbiciu,

Baaßen/Bazna, Baumgarten/Bungard, Bell/Buia, Birthälm/Biertan, Bonnesdorf/Boian, Braller/Bruiu, Burgberg/Vurpăr, Bürgesch/Bârgăniș, Bußd/Buzd, Dobring/Dobârca, Durles/Dârlos, Eibesdorf/Ighișu Nou, Frauendorf/Axente Sever, Freck/Avrig, Giereslau/Brad, Großau/Cristian, Großkopisch/Copșa Mare, Großlassel/Laslea, Großpold/Apoldu de Sus, Großprobstdorf/Târnava, Großschen/Cincu, Großscheuern/Șura Mare, Gürteln/Gherdeal, Hahnbach/Hamba, Hamlesch/Amnaș, Hammersdorf/Gușterița și Haschagen/Hașag.

Fiecăreia dintre cele 28 de localități repertoriate îi este consacrată o scurtă monografie care, cronologic, prezintă principalele momente din evoluția istorică a acesteia, în epoca medievală, începând cu prima atestare și sfârșind în preajma anului 1600. Cu acribia-i cunoscută, istoricul Gernot Nussbächer realizează o „bază de date” extrem de utilă pentru cei interesați de istoria acestui spațiu, informațiile oferite acoperind diverse aspecte ale realității trecute, din perspectivă juridică, politică, religioasă, economică, culturală. Susținute de o bogată documentație (edită și inedită) aceste scurte „cronici” reconstituie istoria unui teritoriu, a unui popor, a unei culturi, care pentru Gernot Nussbächer reprezintă simplu *Vaterland*.

Dragostea pentru această patrie, asociată unui profund sentiment religios, i-a potențat pasiunea pentru redescoperirea și cunoașterea trecutului, mărturisește cu sinceritate, în *Prefață*, istoricul, pentru care „meseria” reprezintă o adevărată vocație.

Lidia Gross

Rainer SLOTTA, Volker WOLLMANN, Ion DORDEA (Hrsg), *Silber und Salz in Siebenbürgen. Bd.: 10 Gold aus dem „Goldenem Viereck”. Der Bergbau in Brad, Offenburg (Baia de Arieș/Offenbánya), Băița (Boicza/Pernseifen) und Baia de Criș (Altenburg/Körösbánya).*

Teil I. *Aufsätze und Manuskripte*. Teil II. *Historische Beschreibungen, Reiseberichte, Gutachten sowie mineralogisch-geologische und montanhistorische Literatur*, Bochum, Selbstverlag des Deutschen Bergbau-Museums Bochum, 2010, 640p. (I), 1580p. (II).

Prestigioasa și impresionanta serie de publicații dedicate dezvoltării industriei miniere din Transilvania ajunge la o frumoasă împlinire prin acest al zecelea volum, editat de Muzeul German al Mineritului de la Bochum, cu suportul financiar al guvernului din landul Renania de Nord-Vestfalia. Este prestigios acest volum, atât prin conținutul imens de informație, care tinde să fie exhaustiv, cât și ca realizare tehnică și grafică, fiind lucrat în condiții ireproșabile. Alături de studiile și textele cu caracter informativ, un consistent material ilustrativ completează tabloul evoluției mineritului și așezărilor umane din „cadrilateralul aurului”, situat între Brad, Baia de Arieș, Băița și Baia de Criș.

Preocupările pentru minerit datează încă din epoca dacică, dar volumul este inaugurat de Adriana și Eugen Pescaru prin relatările asupra necropolei romane de la Muncelu (Ruda-Brad) din județul Hunedoara, o mărturie documentară convingătoare asupra aspectelor locale de civilizație imperială. Ele sunt însoțite de numeroase ilustrații asupra inventarului găsit aici. Istoria propriu-zisă a mineritului aurifer din zona Brad este inaugurată însă cu mult profesionalism de Volker Wollmann printr-un studiu amănunțit pornind de la începuturi și până la întemeierea Societății Mica în anul 1920. Încă din epoca bronzului există indicii de activitate în zonă, dar autorul oferă amănunte mai relevante începând din epoca imperială romană. Extinzându-și cercetările și asupra localităților din preajmă (Crișcior, Ruda, Valea Arsului, Zdraholți, Musariu), cercetătorul găsește mărturii ale activității miniere începând cu secolul al XV-lea, apoi continuă cu detalii interesante pentru secolul XVIII. Epoca modernă este inaugurată de Societatea Ruda 12 Apostoli în secolul XIX, dar autorul oferă detalii tehnice semnificative și pentru anii premergători Primului Război Mondial, însoțite de numeroase ilustrații. Viața minerilor este, de asemenea, prezentată prin referiri la efectul lor, condițiile de salarizare și asistența socială. Depășindu-și intențiile inițiale, Volker Wollmann prezintă date și despre perioada interbelică și a doua parte a secolului XX, ajungând până aproape de zilele noastre. Prin urmare, am putea atribui acestei contribuții și un caracter de studiu introductiv, căci Mircea Baron revine cu detalii cu mult mai largi și mai precise într-un material extrem de amănunțit și bine documentat intitulat *Dezvoltarea mineritului*